

פנינים

ופרפראות נבחרים לפרשת השבוע

"פרשת כי תשא - פרה"

עורך: הרב יוסף ברגר

תלגובות והנצחות - לשיעורים והרצאות: pninim16@gmail.com 054-8455798 - ניתן לקבל את העלון במייל.

דהו ביטוח שיכסה ויבדיל אותו מצרות אלו? כן, יש!!!

חז"ל הק' גילו לנו שיש הבטחה מפורשת מחקב"ה שכל מי שיענה אמן יהא שמייה רבא בכל כוהו וכונתו, כלומר, דבשעה שהחזן אומר את מילות הקדיש "יתגדל ויתקדש שמייה רבא" וכו', יעמוד האדם ויענה אמן כשהוא מבין על מה הוא אומר אמן, אז הוא מונע מהגזירות הקשים לבוא עליו ועל כל בני ביתו ומכל עם ישראל!

בואו תראו את הקטע הבא אותו גילה לנו רבי ישמעאל כהן גדול:

הפעולה שמונעת מהגזירות רעות לצאת ולהתבצע:

ב"פרקי היבולות" (רבתי, פרק ו' אות ג') - (מדרשים המיוחסים לרבי ישמעאל בן אלישע כהן גדול שגילו לו המלאכים בעת עלותו השמימה, כשמיחר עצמו בסילודין ורצה לדעת בין השאר על הגזירה של הרוגי מלכות). מובא: "אמר ר' ישמעאל סח לי סגנסגא"ל שר הפנים, ידידי שב בחיקי ואניד לך מה תהא על ישראל. ישבתי בחיקי והיה מסתכל בי ובכח והיו הדמעות נופלות מעיניו ונפלות על פני. אמרתי לו הדר זיו מרום למה תבכה? אמר לי ידידי בא ואכניסך ואודיעך מה גזו לישראל עם קודש. תפשוני והכניסני בחדרי חדרים ולגזוי גזויים ולאוצרות של הפנקסים ופתח והראני כמה צרות כתובות צוררות משונות זו מזו. אמרתי לו הללו למו? אמר לי לישראל. אמרתי לו ויכולין לעמוד בהם? אמר לי למחר בא ואודיעך צרות משונות מאלה. למחר הכניסני לחדרי חדרים והראני צרות משונות מהראשונות אשר לחרב ולרעב ולשב, אמרתי לו הדר זיוי ישראל בלבד הטאו? אמר לי בכל יום מתחדשות צרות רבות עליהם מאלה, וכשנכנסים לבתי כנסיות ועונין "אמן יהא שמייה רבא" אין אנו מניחים אותם לצאת מחדרי חדרים..."

אחים יקרים: קחו עמכם סגולה זו שאינה עולה כסף, ואין צריכים לטרוח רבות עבורה או לנסוע עד קצה העולם בשבילה. יכול כל אדם בעת שנמצא ממילא בבית הכנסת ג' פעמים ביום, לצעוק בכל הכח והכוונה "אמן יהא שמייה רבא", ולהביא אושר ועושר עליו ועל כל בני ישראל. באמירת "אמן יהא שמייה רבא" בכוונה, הוא מונע פיגועים, אסונות, מיתות משונות, מחלות, טרגדיות צער ושכול וכאב ממנו, מבני ביתו ומכל עם ישראל.

יש לנו נשק אדיר בידנו בואו ונצלנו כראוי...
בכך נזכה להמליך את הקב"ה ולהגאל במהרה מתוך שמהה, כפי שכבר כתב התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי ז"ע ב"תיקוני זוהרה":
"ועל ידי אמירת "אמן יהא שמייה רבא" ינצלו מחבלי משיח..."

וידבר ה' אל משה לאמר. כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם ונתנו איש כפר נפשו לה... ולא יהיה בהם נגף וכו' (ל, יב)

אמר הגה"ק רבי יחזקאל טויסיג ממטרסדורף ז"ע - רמז נאה יש כאן לסגולה הנפלאה שנתן לנו הקב"ה לביטול וסילוק כל הדינים והגזירות הקשים מעל האדם ע"י עניית "אמן יהא שמייה רבא" בכל הכח והכוונה!

דהנה אמרו חז"ל (שבת קיט): "אמר רבי יהושע בן לוי כל העונה אמן בכל כוהו, קורעין לו גזר דינו". ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן: "אפילו יש בו שמץ של עבודת אלילים, מוחלין לו".

וגירסת הרא"ש והטור: קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה!

ומסביר רש"י: "בכל כוהו" - בכל כוונתו.

ותוס' מביא שם בשם הפסיקתא "בכל כוהו" - בקול רם, וזה לשונו: "כשישראל נכנסין לבתי כנסיות ואומרים אמן יהא שמייה רבא בקול רם - מבטלין גזירות קשות!"

ובשלהן עורך (אורה חיים נו) פסק כשני הפירושים, שכתב: "יש לכוין בעניית הקדיש ולענות אותו בקול רם". והטור כתב: "ועונין הציבור בכוונה שלימה".

"המשנה ברורה" כתב: בכל כוונתו ובכל איבריו דהיינו שיאמרנה כלב ונפש, ולא כמוציא בשפתיו וליבו בל עימו".

והריטב"א מביא בשם רבינו יונה בברכות: כשמברך את השם בקול רם - כוונתו מתעוררת.

ואיתא בגמרא (ברכות ו): אמר ר' יוחנן "בשעה שהקב"ה בא לבית הכנסת ולא מצא בה עשרה, מיד הוא כועס, שנאמר: מדוע באתי ואין איש, קראתי ואין עונה" (ישעיה נב).

ויש לדקדק, איך מוכח מהפסוק הזה, שהכוונה על עשרה, דלמא הכוונה כשאין איש ממש, דהיינו שאף אחד לא נמצא?

ומפרש המהרש"ל בספרו "הכמת שלמה" וזה לשונו הק': "סמך לדבר שמעתי, "איש" הוא נוטריקון: "אמן יהא שמייה" דהיינו בעשרה - שהקב"ה אומר: מדוע באתי ואין עשרה מתפללים, שיוכלו לומר "אמן יהא שמייה".

ועל פי זה יש לרמז באופן נפלא את הפסוק שלפנינו: "נתנו איש" כופר נפשו לה" - "איש" נוטריקון: "אמן יהא שמייה", וזה כופר נפשו לה, כי כל העונה אמן בכל כוהו, קורעין לו גזר דינו, ואפילו יש בו שמץ עבודה זרה, מוחלין לו.

ועל פי זה אפשר להסביר את דברי הגמרא (בבא בתרא י): "אמר ר' אבהו, אמר משה לפני הקב"ה: רבונו של עולם! כמה תרום קרן ישראל? אמר לו: בכי תשא".

ויש לרמוז, "בכי תשא" נוטריקון: "בכל פוחכם תענו אמן יהא שמייה". ומשה רבינו שאל: כמה תרום קרן ישראל, כשהיו צריכין הרמת ראש דהיינו כשהיטאו ה"ו והיו גזירות קשות על עם ישראל, מאי תקנתם? אמר לו הקב"ה: "בכי תשא" הרמז לעניית "אמן יהא שמייה", וכל העונה אמן בכל כוהו, קורעין לו גזר דינו, ומוחלין על כל עונותיו...

אמר הכותב: בתוך עמי אנכי יושבת, רואה אני את הצרות והגזירות הקשות שישנם ר"ל על עם ישראל. מידי יום שומעים על טרגדיות ואסונות נוראים, הלב מתפלץ למשמע צרות קשות אלה.

מה עושים - האם יש דרך להימלט מאותם גזירות קשות? האם יש למאן

אל תמנע טוב מבעליו!

היות וזיכני הקב"ה ללמוד היטב את כל הנושא של חשיבות והשבח הגדול של קדיש ועניית "אמן יהא שמייה רבא", ואי אפשר לפורטם על גבי הגליון, כי רבים הם. אך כפי שחז"ל הק' גילו לנו, שיש כאן סגולה נפלאה היכולה לשנות לרבים את חיייהם, לרבים אינם יודעים את סגולתה ומעלתה הגדולה.

על כן החלטתי בס"ד להקדיש מזמני, והנני מוכן לבוא ולדרוש ברבים בכל מקום שאדרש למען זיכוי הרבים.

הרב יוסף ברגר

ניתן לתאם בטלפון 054-8455798

עשה מצוה - מכריע את כל העולם לכף זכות. עבר עכירה - מכריע את כל העולם לכף הובכה.

ואזרחו זו מרומוזת בפסוק: "כל העבר על הפקדים" - שעה שאדם עומד לעבור על אחד מפיקודי ה' וממצותיו, הריהו חייב לשקול ולתת בדעתו על "מהצית" - להיות מודע לכך, שהעולם כמו שריו באיוון של מהצית על מהצית, ושעוונותיו עלולים להכריע הלילה לרעה...

וכך מסופר על הרח"ק בעל ה"נזעם אלימלך" מליעזנסק זי"ע שיום אחד פנה אל בנו ואמר לו: התדע בני, מפני מה באים אלי הבריות יום יום ותובעים ממני בריאות ופרנסה? - משום שמן הסתם הם יודעים, שאני האיש במצבם הרע, שבעוונותי הכרעתי את העולם לכף הובכה...

ואתה דבר אל בני ישראל לאמר אך את שבתותי תשמרו כי אות היא ביני וביניכם לדרתכם לדעת כי אני ה' מקדשכם (לא, יג)

מהו אותו "אות" ומה משמעותו? את זה ניתן יהיה להבין מהסיפור הבא. ואגב, ניתן לראות מסיפור זה, גדולתו של רב ומנהיג שמוכן לכל תרחיש ומקרה, ויודע לתת תשובות במקום...

ומעשה שהיה, כך היה: הקיסר האוסטרי הנודע פרנץ יוזף (שהיה קשוב לצרכיהם של היהודים והיה עוזר להם רבות) בא פעם לביקור בעיר קראקא ובין השאר ביקר גם בבית הכנסת הגדול שבקיר. בפרוודור בית הכנסת היתה תלויה תמיד תמונתו של הקיסר משום שלומה של מלכות. אבל אותו יום נעלמה לפתע התמונה. יד נעלמה של שונאי ישראל הוציאתה משם, ומיד נמצאו מי שמסרו על כך ואמרו, שהיהודים הסירו את התמונה, כדי להפגין בכך נגד הקיסר....

משנכנס אל בית הכנסת הביט פרנץ יוזף לצדדיו ופנה אל הרב - הלא הוא הגה"ק רבי שמעון סופר זי"ע ושאלו, האומנם נכון הדבר, שתמיד היתה תלויה כאן תמונתו והיום, לקראת בואו הסירוה?

רבי שמעון, שרק באותו רגע נודע לו לתדהמתו שהתמונה נעלמה, לא איבד עשתונותו, והשיב ואמר: אמנם, כן, הוד מעלתו, נכון הוא, שהיום הסירו את התמונה, ועשינו כן מן הטעם הבא: לפי חוקי דתנו אנו מניחים בכל יום תפילין, המשמשים כ"אות ברית", כקשר סמלי עם אלוקינו. כנגד זה, בשבת הנחת תפילין אסורה, משום שעל השבת נאמר בתורה: "כי אות ה' ביני וביניכם" - ביום השבת אנו רואים את עצמנו קרובים כל כך אל הקב"ה, שאין עוד צורך ביום זה באות ובסמל. וכך נהגנו באירוע הגיוני זה: בכל ימות השנה תלויה תמונתך כאות לקשרנו אל הוד מעלתך, אבל היום, משנאות הוד מעלתך לבוא ולבקר אצלנו, לא תהא זו אלא פחיתות כבוד אם אנו מסתכלים בתמונתך שעל הקיר, בשעה שזכינו לראותך עמנו בכבודך ובעצמך... **ועתה**

פרשת פרה

הרח"ק רבי יצחק מוארקא זי"ע הסביר את הטעם לקריאת פרשת פרה לפני פסח: דכפרשת פרה כתוב: "זאת הקת התורה" ומסביר רש"י שם (כמדובר. יט. ב) "לפי שהשמן ואומות העולם מונין את ישראל לומר, מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, לפיכך כתב בה חוקה, גזרה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה".

ולכאורה קשה, הרי בסוף דברי רש"י, מובא טעמו של ר' משה הדרשן: משל לבן מלך שמינה פלטרין של מלך, אמרו תבוא אמו ותקנה צואת בנו - כן הוא הדבר אצל עם ישראל שעשה את החטא ע"י העגל ומינה את פלטרין של מלך מלכי המלכים, תבוא אמו ה"פרה אדומה" - ותקנה צואת בנו.

ואם כן, הרי יש טעם, ומה הוא החוק? אלא החסבר הוא: כי הרי כל חטא העגל הגיע מחמת היסרון באמונה, שעם ישראל לא האמין שמושה רבינו אמנם יירד מהשמים לסוף ארבעים יום, ולכן תשובת המשקל ומידה כנגד מידה היא, ציוויו של הקב"ה עלינו לעשות מצוה ללא שום טעם וללא הבנה, ובכך יתעצם אמונתנו ויתוקן החטא העגל שהגיע מחמת היסרון באמונה.

ואם כן, זהו הכוונה בפירושו של ר' משה הדרשן, שאין כאן טעם, אלא היא הנותנת! מכיוון שעם ישראל חטא בחיסרון אמונה ע"י "העגל", תבוא אמו הפרה ותקנה צואת בנו - לעשות אותה ללא שום טעם ודעת... ובכך נבין למה קוראים אותה בשבת שלפני ר"ח ניסן, כי הרי חודש ניסן הוא "חודש האמונה", שבו אנו מאמינים שהקב"ה הוציאנו ממצרים, ונתן לנו את תורתו, לכן, כשלושים יום לפני החג מצוים אנו להתכונן ולהתכונן במצוות החג שהיא האמונה בבורא עולם...

הרח"ק רבי יהושע מבבלזא זי"ע היה אומר: שאילו היה חסיד הנוסע לרבי, היה בוחר לבוא אליו חוקא לשבת זו - בה קוראים ענין חק פרה אדומה "שאיין לך רשות להרהר אחריה", כשם שאסור להרהר אחר רבו

זה יתנו כל העבר על הפקדים מהצית השקל בשקל הקדש (ל, יג) הראה לו מטבע של אש ואמר לו כזה יתנו (רש"י).

מדוע דוקא הראה לו דוקא מטבע של אש? אלא מובא בספר פני מאיר: דכמו שאם מדליקים נר מנר - לא נחסר מהאש מאומה. כך אמר הקב"ה: כאשר אדם נותן לי - לא נחסר ממנו כלל, כמו בעת שלוקחים מאש, לא נחסר מהאש. מנתנית צדקה לא מפסידים, לא נחסר כלל...

וכבר כתב "בעל הטורים" על הפסוק (ל, יב) "ונתנו איש כפר נפשו לה' כפקד אותם", שאת המילה "ונתנו", אפשר לקרוא ישר והפוך. גם מימין לשמאל, וגם משמאל לימין. דבר זה מלמד אותנו, כי כל מה שאדם נותן לצדקה, בסופו של דבר חוזר אליו ואינו חסר מאומה מקיום מצות צדקה!...

ובספר "מדבר קדמות" להחיד"א זי"ע מביא לדברים הנ"ל ראיה, כי המילה "צדקה" באותיות - א"ת ב"ש, נכתבת גם כן "צדקה" (צ-ה, ד-ק, ק-ד, ה-צ) לרמז לך כי אדם שנותן צדקה מקבל הוא מיד בחזרה את כספו!...

ועוד מוסף ואומר: מכאן רמז, כי הגם שהעשיר עושה חסד עם העני, גם העני עושה צדקה חסד עם העשיר בלוקחו ממנו צדקה!...

ואילו הגר"א מוילנא זי"ע פירש את המילה "ונתנו", כך: על פי דברי הגמ' (שבת קנא), "אמר רבי חייא לאשתו: כשיבוא וידפוק עני בביתנו, השגיחי ותקדימי לתת לו לחם, כשביל שגם כך ינהגו עם בנינו במקרה שיהיה בהם עניות ח"ו, כי גלגל החזור בעולם הוא!...

ולכן נקרא "ונתנו" ישר והפוך, לרמז שגם הנותן יתכן ויצטרך שיתנו לו!...

אבל מסיים הגר"א ומציין, שלכך מוטעמת התיבה "ונתנו" ב"קדמא ואולא", שעם כל זאת, מי ש"קדמא" - שמקדים לעשות ולתת, אז "ואולא" - על ידי כך תלך העניות ממנו ומבניו, שתמנע על ידי מתן הצדקה שלא יסובב הגלגל חזרה!...

זה יתנו כל העבר על הפקדים מהצית השקל בשקל הקדש וכו' (ל, יג)

הראה לו מטבע של אש ואמר לו כזה יתנו (רש"י).

ולמה מטבע של אש דוקא? בספר הקדוש "נזעם אלימלך" להרח"ק רבי אלימלך מליעזנסק זי"ע איתא דרמו יש כאן: המטבע הוא כבחינת אש. כשם שהאש יכולה להועיל ככוח מניע ומחמם, בונה ויוצר, ויכולה גם להיות כוח מחבל והורס. כך גם המטבע יכול לשמש לדברים טובים ונעלים, לצדקה ולמעשים טובים, אבל יכול גם לשמש להרס ולהבלה, להיות שורש כל תקלה!...

כמו כן מובא בבעל הטורים על הפסוק "והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו" (בראשית כח. יב), "סולם" בגימטריא "ממון". וזהו הפשט "והנה סולם מוצב ארצה" - "ממון" - הוא מצד אחד דבר הכי ארצי וגשמי שיש, אבל "וראשו מגיע השמימה" - אפשר גם לעשות עמו דברים רוחניים ביותר כגון: צדקה גמ"ח וכו', "והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו" - גם אנשים גבוהים בקדושתם כמלאכים, יכולים לעלות ולעשות מעשים נעלים עם הממון, אבל "ויורדים בו" - אפשר שגם הם ירדו בו מטה מטה!...

עוד באותו ענין, אמר הרח"ק רבי מנחם מנדל מקוצק זי"ע, משה רבינו היה תמה שמטבע פשוט, בכוחו להיות כופר נפש. הראה לו הקב"ה מטבע של אש "כזה יתנו" - אם הנתנה לא תהיה סתם מטבע, אלא באש ובהתלהבות, שיש בהן מהתעלות הנפש, חלק מן הנשמה - אז הוא יהיה כופר נפש!...

הרח"ק רבי משה מקוברין זי"ע שאל: מה היה למשה כל כך קשה לדעת איך עושים מטבע? ומפני מה היה הקב"ה צריך להראות לו מטבע של אש, ולא מטבע רגיל?

אלא הסביר ואמר: משה רבינו התפלא, מפני מה בא מטבע כה קטן, כמהצית השקל לכפר על הנפש, ולא מטבע יותר גדול? משום כך הראה לו הקב"ה מטבע של אש, לרמז, כי במתן צדקה, אש מתלקחת בכל מטבע, אשו של היצר הרע, שאינו מניח לקיים מצוה זו ומנסה למנוע מלתת צדקה ככל מיני תחבולות ותירוצים, משום כך אפילו במטבע קטן נדרש מן האדם מאמץ רב כדי להתגבר על היצר הרע!

זה יתנו כל העבר על הפקדים מהצית השקל בשקל הקדש (ל, יג) מסביר הרח"ק בעל ה"באר מים חיים" זי"ע - בדרך רמז על פי הגמרא (קידושין מ) חייב אדם לדמות בנפשו שהעולם שריו במצב של "מהצהה על מחצה" ושהוא מסוגל במעשיו להכריע את הכף למובה או לרעה:

גליון זה מוקדש לכבוד יומא דהילולא של רבן של ישראל הרח"ק רבי אלימלך בן רבי אליעזר מליעזנסק זי"ע כ"א אדר - זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן!